

Kwa video, muongozo wa utafiti na rasilimali nyingine nyingi, tafadhali tembelea
<http://thirdmill.org/scribd>

Kiini Cha Theolojia Ya Paulo

Somo La Kwanza
Paul na Theologia Yake

Biblical Education. For the World. For Free.

Kuhusu Huduma Ya Milenia Ya Tatu

Ilianzishwa mwaka 1997, Huduma ya Milenia Ya Tatu ni shirika lisilo la kujitafutia faida la Kikristo; hujitolea katika kutoa *Elimu ya Biblia, Kwa Dunia, Bila malipo*. Katika kukabiliana na kuongezeka kwa haja ya kimataifa kwa ajili ya sauti, msingi wa Biblia ya mafunzo ya uongozi wa Kikristo, katika kusambaza seminari mtaala hasa kwa ajili ya viongozi wa Kikristo ambao hawana wingi wa vifaa vya mafunzo. Kwa kujenga na kufadhili masomo ya kirafiki, katika lugha 5 (Kiingereza, Kihispania, Kirusi, Kichina Mandarin na Kiarabu), Milenia Ya Tatu ina maendeleo njia ya gharama nafuu kwa ajili ya mafunzo ya wachungaji na viongozi wa Kikristo duniani kote. Masomo yote yaliyoandikwa iliyoundwa na zinazozalishwa katika nyumba, ni sawa katika muundo na ubora wa zile za Channeli ya Historia ©. Mwaka 2009 kazi ya Milenia ilishinda tunzo mbili Telly kwa ajili ya utoaji bora wa video katika Matumizi ya *Michoro* na *Elimu*. Vifaa vyetu huchukua fomu ya DVD, magazeti, Internetvideo, satellite televisheni maambukizi, na matangazo ya redio na televisheni.

Kwa habari zaidi kuhusu huduma yetu na kujifunza jinsi gani unaweza kujihusisha, tafadhali tembelea www.thirdmill.org

Yaliyomo

I. Utangulizi	3
II. Usuli wa Kitamaduni	3
Utamaduni wa Mataifa wa Kiyahudi	3
Utamaduni wa Mataifa	5
III. Huduma Ya Kitume	6
Ofisi	7
Misheni	8
Safari ya Kwanza Safari ya tatu	8
Safari ya pili	8
Safari ya tatu	9
Safari ya Nne	9
Maandiko	10
IV. Mitazamo ya kati	11
Matengenezo	
Kieskatolojia	12
Taminologia	12
Muundo	13
Maana	16
V. Hitimisho	19

Kiini Cha Theologia Ya Paulo

Somo La Kwanza

Paulo Na Theologia Yake

I. UTANGULIZI

Umewahi Rafiki unafikiri kwamba alijua Vizuri, tu kuwa Rangi Kitu kutokea to kuonyesha upande yake utaweza kamwe kuona Mbele ? Kitu kama hii Mara nyingi hutokea wakati Wakristo kuanza kujifunza kubwa ya mtume Paulo. Kwa Sasa, Wakristo wengi Ni Ukoo pamoja Rangi Paulo Rangi nyaraka zake . Tumesikia Kura ya mahubiri ya ya Msingi Juu ya barua YAKE , Rangi sisi Mara nyingi kuzingatia Yao katika mafunzo ya Biblia . Kwa kutumia njia nyingi , anahisikama Rafiki Ukoo . Lakini wakristo wengi ambao kuchimba Zaidi katika Maisha ya Paulo Rangi itikadi Ni kushangaa to Nini wao kupata .

Katika mfululizo Huu wa Majumba, Mashirika , tunakwenda kuchunguza Moyo wa Theology Paulo. Tumetoa wito Somo Hili Kwanza, "*Kiini Cha Theologia Ya Paulo* ." Tutaweza kuanza utafiti Huu to kuangalia Maisha ya Paulo Rangi maandiko kupata Mambo muhimu katika theolojia YAKE .

Tutaweza kugusa Juu ya Majumba, Mashirika ya Tatu kuu . Kwanza, tutaweza kuchunguza baadhi ya vipengele muhimu ya Historia Paulo, ILI kuona Ni jinsi Gani hizi to undani kusukumwa Imani YAKE ya Kikristo . Pili, tutaangalia jinsi Imani ya Paulo kuhusiana Rangi huduma yake kama mtume . Na Tatu, tutaweza kutambua utabiri wa Paulo kati ya kiteolojia , Mawazo Hayo muhimu ambayo Paulo ya Msingi wengi wa Mambo yeye kufundishwa to wengine . Hebu tuanze Rangi kuangalia Ndani ya background ya utamaduni ya Paulo .

II. USULI WA KIUTAMADUNI

Sisi Wote tunajua kutokana Rangi uzoefu India kwamba Mambo Mengi ushawishi Nini tunaamini Juu ya Mungu , kuhusu sisi wenyewe , Rangi Juu ya Dumia Nasi Karibu . Hakuna MTU aliyepata kuendeleza theolojia katika utupu , Rangi HII ilikuwa Kweli ya Paulo ya pia . Ingawa Roho Mtakatifu kuongozwa Paulo katika Ukweli wa Imani ya Kikristo , Roho ya pia kutumika Mambo Mengi ya background Paulo katika mchakato wa kuongoza YAKE ya Ukweli . Na HII mmojawapo maana kwamba KAMA tunataka kuelewa Moyo wa theolojia Paulo , tuna kuwa Ukoo Rangi Maisha YAKE .

Kwa Bahati Mbaya , Mengi hatujui kuhusu malezi binafsi ya Paulo. Lakini sisi tunajua kwamba alikua Chini ya miaka miwili mvuto Imara ya kiutamaduni . Kwa upande Mmoja, utamaduni wa Kiyahudi Sana walioathirika YAKE . Na to upande mwingine , mfiduo wake watu wa mataifa mengine , utamaduni Graeco Kirumi wanashikiliwa YAKE katika kutumia njia muhimu ya pia .

Utamaduni wa Wayahudi

KAMA sisi underestimate ushawishi urithi Wayahudi Paulo alikuwa Juu YAKE , Sisi Ni uwezekano Mkubwa Sana miss ya Moyo wa theolojia YAKE . Tunaweza kuona jinsi muhimu urithi Huu akawa kwake to kutumia njia mbalimbali . Kwa upande Mmoja, rekodi Agano jipyahufanya wazi kwamba Paulo alikuwa Sana binafsi Rangi ufahamu wa

urithi wake Wayahudi Kabla ya yeye kuwa Mkristo . Maneno YAKE mwenyewe ya ujana wake Kabla ya kubadilika kwake inaonyesha kwamba alikuwa NIA Imara Rangi Wayahudi . Kwa mfano , katika Wafilipi sura ya 3 mstari wa 5, Paulo alidai kuwa

Nilitahiriwa Siku ya nane , watu wa Israel, wa Kabila la Benyamini , Kiyahudi wa Waebrania kuhusiana Rangi Sheria, nai Farisayo . (Wafilipi 3:5)

Paulo alikuwa kihafidhina ya kidini , kikamilifu kujitolea to ajili ya kuhifadhi Rangi kutafuta mila Israel. Kusikiliza jinsi yeye alijieleza katika Wagalatia sura ya 1 mstari wa 14:

Mimi nilikuwa kuendeleza katika Dini ya Kiyahudi ya Zaidi ya Wayahudi wengi wa umri Wangu mwenyewe Rangi alikuwa Rangi wivu Sana to mila ya baba zangu . (Wagalatia 1:14)

Kwa Kweli , Kabla ya kuongoka YAKE Bidii Paulo to Wayahudi ilikuwa kubwa Sana kwamba yeye to ukali kuteswa Kanisa la Kikristo KAMA uzushi Wayahudi . Zaidi ya hapo , Paulo alikuwa wenye Elimu katika mila ya Wayahudi . Kulingana Rangi Matendo sura ya 22 mstari wa 3, alikuwa Hata imekuwa mwanafunzi wa Moja ya Wanazuoni za Mkono katika Yerusalemu , Mwalimu Gamalieli . Mbali Rangi kuwa fanatic wajinga , Paulo alikuwa Sana mafunzo Rangi ya Kisasa katika Akili YAKE ya theolojia ya Kiyahudi Rangi maandiko .

Utamaduni Paulo Wayahudi ilikuwa SI muhimu tu kwake Kabla ya akawa Mkristo , yeye ya pia walibaki deni urithi hiyo baada ya kuokoka kwake . Kwa mfano , Hata KAMA Mkristo aliendelea kushika desturi wengi Wayahudi . KAMA alivyosema katika 1 Wakorintho sura ya 9 mstari wa 20,

Kwa Wayahudi nimeishi KAMA Myahudi ILI niwapate Wayahudi . Walio Chini ya Sheria nikawa KAMA Moja Chini ya sheria . (1 Wakorintho 9:20)

Agano Jipya kumbukumbu Mara nyingi wakati Paulo Mkristo Rangi kufuatiwa to Makini mila ya baba zake . Hata baada ya Wayahudi ukali kuteswa Paulo to Sababu ya Imani YAKE katika Kristo , utambulisho Paulo kikabila Rangi uaminifu walikuwa Rangi nguvu kwamba yeye Bado alitaka jgp.mno kuwaokoa . Kwa mfano , katika Warumi sura mstari wa 9 kwa kutumia njia 2 to ya 5 aliandika :

Nina huzuni kubwa Rangi maumivu yasiyopimika Moyoni mwangu . Kwa maana ningeweza kuomba Mimi mwenyewe walilaaniwa Rangi kukatwa wa Kutoka to Kristo to ajili ya Ndugu zangu , Wale wa mbio Yangu mwenyewe , watu wa Israeli. Yao Ni kufanywa Wana ; Yao utukufu wa Mungu , Rangi maagano , kupokea wa Sheria, ibada ya Rangi ahadi zake . Yao Ni mababu , Rangi wa Kutoka Kwao Ni Chanzo Chake Asili ya binadamu wa Kristo , ambaye nai Mungu Juu ya Wote , Milele kusifiwa . (Warumi 9:2-5)

Pamoja Rangi umuhimu wa Kiyahudi Paulo katika Akili , Sisi Ni Sasa katika Nafasi ya kuuliza swali Hili : Je , background Paulo kushawishi theolojia YAKE ya

kikristo ? Kwa kutumia njia nyingi , ushawishi HII Ni dhahiri Juu ya Karibu KILA ukurasa wa nyaraka za Paulo, lakini vitu Mbili Ni muhimu Hasa to kukumbuka .

Kwanza, Wote KAMA Myahudi Rangi KAMA Mkristo Wayahudi , Paulo aliamini katika mamlaka ya Agano la Kale. Yeye kuaminiwa Rangi katika Kwao Bila reservation. Paulo asingeweza kuamini Kitu Chochote ambacho inapingana mafundisho ya Agano la Kale. Kwa Bahati Mbaya , to nyakati tofauti katika Historia ya kanisa , Rangi Hata katika Siku Yetu wenyewe , baadhi ya wanatheolojia wamependekeza kwamba Paulo kukataliwa mafundisho ya Agano la Kale Rangi Badala Yao Imani YAKE Mpya katika Kristo . Lakini hakuna Kitu inaweza kuwa Zaidi wa Kutoka katika Ukweli . Paul ilikuwa Rangi mizizi kikamilifu katika monotheism wa Agano la Kale Israel, Rangi kuamini to Moyo Wote katika mahitaji ya maadili ya maandiko ya Kiyahudi . Kingine Chochote tunaweza kusema kuhusu Paulo, tunajua to hakika kwamba yeye kamwe kuamini to wakati Huo Imani YAKE ya Kikristo alimfukuza wedge kati YAKE Rangi Agano la Kale. Badala YAKE , ahadi YAKE ya Kristo Kina ibada YAKE to maandiko Haya . Kusikiliza jinsi Paulo alimwelekeza Timotheo YAKE mfuasi kuhusu Agano la Kale katika 2 Timotheo sura ya 3 mstari wa 14:

Lakini KAMA Wewe, udumu katika Yale uliyojifunza Rangi kuhakikishwa , to Sababu unajua Ni Akina nani ambao ulijifunza Kwao , Rangi jinsi ya utoto umeyajua maandiko wa Kutoka matakatifu , ambayo nai Uwezo wa kufanya Busara to wokovu to kutumia njia ya Imani katika Kristo Yesu . (2 Timotheo 3:14)

Biblia ya Kiebrania iliendelea kuwa Biblia ya Paulo.

Katika Nafasi ya Pili , Paulo Pia uliofanyika Imara Rangi Imani ya Wayahudi kuwa Mungu Siku Moja kutuma Masihi Mwana Mkubwa wa Daudi ambaye kukomesha Mateso ya Israel Rangi kupanua ufalme wa Mungu to mataifa yote Mataifa . Kwa Kweli , Sababu Paulo waongofu Rangi Ukristo Ni kwamba aliamini Yesu kuwa Masihi Huu muda inasubiriwa. Hiyo Ni to Nini Paulo hakusita kuwaita Yesu Kristo , au Christos (Cristo, j) , ambayo nai tafsiri ya Kiyunani ya Kiebrania neno Meshiach au Masihi . Paulo hakuwa Rangi kuona Ukristo KAMA Badala ya Uyahudi . Badala YAKE , aliamini kuwa Ukristo ilikuwa Tawi la Wayahudi ambayo kutambuliwa kwamba Yesu alikuwa Masihi Kweli .

Nguzo hizi ya Imani ya Kiyahudi - kuwasilisha Kamili Rangi maandiko , Rangi matumaini katika Kristo - walikuwa vipimo muhimu ya utabiri wa Paulo Kikristo . Katika Haya Rangi kutumia njia nyingi Nyingine, Imani ya Paulo kati Mkristo wanategemea urithi wake Wayahudi .

Lakini Paulo hakuwa kusukumwa Rangi urithi wake tu Wayahudi . Roho Mtakatifu ya pia kutumika kuwasiliana Paulo Rangi utamaduni wa Mataifa to sura ya theolojia YAKE .

Utamaduni wa Mataifa

Katika Nafasi ya KWANZA , Sisi wanapaswa kutambua kwamba katika Maisha YAKE , Paulo aliishi SI tu katika Wayahudi Palestina , lakini to nyakati tofauti katika Maisha YAKE aliishi katika Ulimwengu wa Mataifa ya pia . Kulingana Rangi Matendo sura ya 21 mstari wa 39, Paulo alikuja wa Kutoka katika mji wa Mataifa wa Tarso katika Kilikia . Katika Matendo sura ya 22 mstari wa 3, tunasoma kwamba alikuwa amelelewa

katika Yerusalemu . Lakini Matendo 9 mstari wa 30 Rangi sura ya 11 mstari wa 25 zinaonyesha kwamba Paulo Tena aliishi katika Tarso KAMA watu wazima .

Mbali Rangi Hayo , wasiliana Rangi Paulo Rangi Ulimwengu wa Mataifa kuimarishwa Rangi Ukweli kwamba alipata Uraia Kamili wa Kirumi . Kwa Kweli , kulingana Rangi Matendo sura ya 22 mstari wa 28, alikuwa SI kununuliwa Uraia wake , lakini alikuwa amezaliwa Ndani YAKE . Mara kadhaa katika kitabu cha Matendo , tunasoma kwamba Paulo kikamilifu alisema Haki YAKE KAMA Raia wa Roma ILI kukuza injili Rangi kujitetea mwenyewe .

25. Zaidi ya hapo , nyaraka za Paulo to makanisa Mataifa Hata kuonyesha NIA YAKE ya kuchunguza Mataifa wa forodha to ajili ya Injili ya Kikristo . Katika 1 Wakorintho sura ya 9 mstari wa 21, alifanya TAMKO ajabu ,

*Kwa hao wasio Rangi sheria nalikuwa KAMA Moja SI kuwa Rangi sheria ...
hivyo KAMA kushinda hao wasio Rangi sheria . (1 Wakorintho 9:21)*

Paulo alijua utamaduni wa Mataifa Vizuri kwamba alikuwa Rangi Uwezo wa kutembea line faini ya kurekebisha Tabia YAKE to watu wa mataifa mengine desturi wakati Bado kutii sheria ya Kristo .

Hatimaye , Paulo ya pia ilionyesha mwenyewe kuwa Mwenye ujuzi wa fasihi ya Kisasa ya kipagani . Katika vifungu KAMA Matendo sura ya 17 mstari wa 28 Rangi Tito sura ya 1 mstari wa 12, Paulo Kweli inajulikana Rangi Hata alinukuliwa falsafa ya kipagani . Alikuwa Rangi Elimu katika falsafa Rangi Dini za Dumia Graeco- Kirumi .

Sasa , Sisi kujjuliza : Nini madhara Gani ufahamu Paulo ya utamaduni wa Mataifa Rangi Juu YAKE ? Jinsi Gani yatokanayo Paulo Rangi utamaduni wa Mataifa ushawishi YAKE ? Awali ya yote , Sisi Lazima kuwa wazi kuwa ufahamu Paulo ya utamaduni wa Mataifa hawakufanya hivyo - Kama baadhi wamesema - Risasi Paul kubadilisha Ukristo kufanya hivyo kukubalika to watu wa mataifa mengine . Alikaa dhahiri Wayahudi katika mwelekeo YAKE ya ya Msingi . Hata hivyo , mawasiliano ya Paulo Rangi Ulimwengu wa Mataifa walioathirika YAKE katika kutumia njia Mbili . Kwa upande Mmoja , nai vifaa YAKE to Waziri wa mataifa mengine nje ya kanisa . Bora kuliko wengi , alijua maadili Rangi Imani ya watu wa mataifa mengine , Rangi alikuwa Pia tayari kuleta injili Kwao katika njia bora . HII Ni to Nini sisi kusoma katika Warumi sura ya 11 mstari wa 13 kwamba Paulo alijiita , " mtume to Mataifa ."

Zaidi ya hapo , Paulo alikuwa Pia tayari Waziri wa mataifa mengine Ndani ya kanisa , Rangi Hata kupigana to ajili Yao . Kwa Kweli , watu wa mataifa mengine huduma ya Paulo Limo YAKE katika Moja ya ubishi Mbaya Zaidi ya kanisa la karne ya Kwanza, yaani , swali la KAMA au SI to nguvu ya waamini wa Mataifa kutahiriwa . Kulingana Rangi Matendo 15, Paulo Rangi jukumu muhimu katika kushawishi Rangi mitume Rangi Wazee wa Mataifa waongofu hakuwa Rangi haja ya kutahiriwa . Na katika barua YAKE to Wagalatia , aliongea Sana katika ulinzi wa Haki za Mataifa ya SI wa kike kufanyiwa tohara . Lakini utata HII Moja kuwakilishwa PANA wasiwasi Paulo alikuwa to watu wa mataifa mengine katika kanisa . Wakati Wakristo wengi katika Siku YAKE ya Wayahudi kuchukuliwa watu wa mataifa mengine kuwa nai Waumini wa daraja la Pili SAA bora, Paulo alisisitiza kwamba Kristo alikuwa kuharibiwa ukuta wa kugawa kati ya Wayahudi Rangi watu wa mataifa mengine . KAMA yeye aliandika katika Wagalatia sura ya 3 mistari ya 28 Rangi 29:

Kuna Myahudi Wala Myunani , mtumwa Rangi MTU Huru , mwanamume Rangi mwanamke , to maana Wewe Ni Mmoja katika Kristo Yesu . KAMA ninyi Ni wa Kristo , ya basi nai wazawa wa Abrahamu , Rangi warithi sawasawa Rangi ahadi . (Wagalatia 3:28-29)

Mandhari ya kati katika Mengi ya nyaraka za Paulo Ni kwamba Yesu alikuwa tupwa kufungua Mlango wa wokovu to mataifa ILI kwamba watu wa mataifa mengine ambaye alikuwa katika Kristo kuhesabiwa KAMA full- blooded Myahudi Rangi kamilifu Sheria mlinzi katika macho ya Mungu .

Hivyo tunaona kwamba background Paulo katika tamaduni Wayahudi Rangi wa Mataifa kusukumwa YAKE katika kutumia njia nyingi . Na kutokana Rangi Historia HII Mbili katika Akili , tuko katika Nafasi ya kuona jinsi theolojia Paulo kuhusiana Rangi huduma YAKE .

III. HUDUMA YA KITUME

KAMA sisi kujifunza , huduma ya Paulo to kanisa zinazotolewa Mara to Mara kiini to ajili ya theolojia YAKE Rangi to undani kusukumwa Nini aliamini . Na to Sababu hiyo , Sisi inapaswa kuangalia Juu ya vipimo kadhaa ya huduma YAKE . Tutaweza kuangalia Hasa katika nyanja Tatu ya huduma ya Paulo : ofisi YAKE ya kitume , ujumbe YAKE ya kitume , Rangi maandiko YAKE ya kitume .

Ofisi

On angalau Mara ishirini , Paulo amejitambulisha KAMA " mtume , " Mara nyingi Rangi kufuzu kwamba alikuwa " mtume wa Yesu Kristo ." HII kudai utume Ni muhimu Sana to Sababu mitume wa Kristo ameteuliwa kuzungumza Rangi mamlaka Kamili to kanisa Juu ya niaba YAKE . Sasa , Sisi Wote tunajua kwamba Paulo hakuwa Mmoja wa mitume wa Kwanza ambaye Yesu alikuwa waliochaguliwa wakati wa huduma YAKE duniani . Hata hivyo , Paulo alidai kuwa mwakilishi mamlaka Kristo . Paulo alisisitiza kuwa alikuwa Rangi kupokea utume Sawa Rangi mitume wa Kwanza. Lakini jinsi Mara HII inawezekana ? Jibu lipo katika Ukweli kwamba Paulo alikutana Rangi Seti ya Sifa Imara to ajili ya utume .

KAMA mitume awaited kumwagwa to Roho Siku ya Pentekoste , Peter kuamua kwamba Mtume Mpya inapaswa kuchukua Nafasi ya Yuda . Ya basi , Petro alielezea kuwa mitume mamlaka ya Kristo alikuwa kukidhi vigezo Tatu. Kwanza, kulingana Rangi Matendo sura ya 1 mstari wa 21, walikuwa Rangi wamefundishwa Moja to Moja Rangi Kristo wakati wa huduma YAKE duniani . Pili, katika Sura ya 1 mstari wa 22 tunasoma kwamba walikuwa Rangi kuwa mashahidi wa ufufuo wa Yesu . Na Tatu, katika Sura ya 1 mistari ya 23 Hadi 26, tunaona kwamba mitume Mpya ilibidi waliochaguliwa to ajili ya ofisi Rangi bwana mwenyewe .

Lakini Ni Nini habari Paulo ? Kwa mtazamo wa Kwanza, yeye inashindwa kukidhi Kigezo cha KWANZA mtume : baada ya yote , hakuwa Rangi kumfuata Yesu wakati wa huduma YAKE duniani . Lakini kuangalia to Karibu inaonyesha Sifa YAKE . Katika Wagalatia sura ya 1 mstari wa 11 Hadi 18, Paul taarifa kwamba Mara Moja baada ya kuokoka kwake yeye muda wa miaka mitatu katika jangwa la Arabia. Alitaja urefu wa kipindi hiki cha kuonyesha kwamba takribani ililingana wakati ambayo mitume wengine alitumia PAMOJA Rangi Yesu . Katika miaka hiyo , Yesu mwenyewe kufundisha injili

Rangi Paulo. Kusikiliza Maneno ya Paulo katika Wagalatia sura ya 1 mstari wa 11 Rangi 12:

Injili Mimi kuhubiri SI Kitu ambacho MTU alifanya up. Sikuweza kupata nai wa Kutoka to binadamu , Wala sikufundishwa na, Badala YAKE , Mimi Pata ufunuo wa Kutoka to Yesu Kristo . (Wagalatia 1:11-12)

Paul Pia alikutana Rangi Kigezo cha Pili . Katika Matendo sura ya 9 mstari wa 1 to kutumia njia ya 6, tunasoma kwamba Paulo Kweli kuona Kristo kufufuka katika Barabara ya Damascus. Alikuwa ameona Mwokozi kufufuka . Hatimaye , kulingana Rangi Matendo sura ya 9 mstari wa 15, Yesu mwenyewe aliyeteuliwa Paulo ofisi YAKE :

MTU Huyu Ni Chombo Changu waliochaguliwa alitangaze ujaini Langu to mataifa Rangi wafalme wao Rangi Mbele ya watu wa Israel. (Matendo 9:15)

Na usije KUNA shaka yoyote Juu ya uhalali wa utume wa Paulo, mistari Wagalatia sura ya 2 ya 7 Rangi 8 kutuambia kwamba mitume wa Kwanza alithibitisha wito wake Rangi utume . KAMA Paulo aliandika , wengine

kuona kwamba Mimi waliokabidhiwa Kazi ya kuhubiri Injili to watu wa mataifa mengine , Kama mbovu Petro alikuwa Rangi Wayahudi . Kwa Mungu , ambaye alikuwa katika Kazi katika wizara ya Peter KAMA mtume to Wayahudi , alikuwa Pia Kazi katika huduma Yangu KAMA mtume to Mataifa . (Wagalatia 2:7-8)

Mitume wengine alitambua kwamba utume wa Paulo alikuwa kulinganishwa Rangi Petro . Kusikiliza Maneno ya Petro katika 2 Petro sura ya 3 mistari ya 15 Rangi 16:

Ndugu Yetu mpendwa Paulo alivyowaandikia to hekima aliyopewa Rangi Mungu ... Barua zake Zina baadhi ya Mambo ambayo nai vigumu kuelewa , ambayo watu wajinga Rangi msimamo kupotosha , Kama wanavyofanya maandiko mengine , to uvunjifu wao wenyewe . (2 Petro 3:15-16)

Kwa mujibu wa Peter , nyaraka za Paulo walikuwa Rangi kuweka sambamba Rangi " maandiko mengine ."

Katika kanisa la KWANZA kulikuwa Rangi walimu wengi wa uongo ambao unapingana mafundisho ya Paulo. Hivyo , ILI kukabiliana Rangi hawa walimu wa uongo Agano jipyaaliweka wazi kwamba Paulo alikuwa mtume halali . Zaidi ya Hayo , Paulo iliyotolewa utabiri wa kanisa ambayo yalikuwa magumu to kufahamu Rangi Hata vigumu kukubali . Hata hivyo , wakati yeye alikuwa katika Nafasi YAKE KAMA Balozi wa Kristo , Paulo alizungumza Rangi mamlaka ya mitume wengine Rangi aliandika to mamlaka ya Maandiko . Hakuna Jambo Gani MTU yeyote akasema , mitazamo Yao Rangi kuhukumiwa Rangi kiwango cha mafundisho ya Paulo. Maandiko YAKE Kweli kubeba mamlaka ya Kristo mwenyewe . Hatuwezi kumfuata Kristo Bila kufuata Paulo. Hata leo Wakristo waaminifu Lazima kuendana theologia Yao to wake .

Umisheni

Sasa to kuwa tuna mamlaka ya kitume Paulo katika Akili , Sisi inapaswa kuangalia ujumbe wake wa kitume . Paulo alifanya Nini KAMA mtume ? Ilikuwa Ni Kazi YAKE Ni Nini ? Tunaweza kupata Wazo Nzuri ya Aina ya Kazi Paulo alivyofanya to kuangalia safari zake Tatu ya kimisionari Rangi katika safari YAKE ya Roma. Hebu tuanze Rangi Maelezo ya jumla ya safari YAKE ya KWANZA KAMA mtume wa Kristo .

Safari Ya Kwanza

Tunajifunza Juu ya safari ya Paulo ya Kwanza ya kimishenari katika Matendo sura ya 13 Rangi 14. Alianza wakati Mungu alipomwambia kanisa huko Antiokia ya Siria kutenga Paulo Rangi Barnabas to ajili ya Kazi maalum . Mara baada ya Hayo , Roho Mtakatifu kuongozwa watu hawa wa Kisiwa cha Kupro . Baada ya Nafasi kadhaa to ajili ya huduma huko , wakiongozwa Mbele Juu ya uinjilisti ziara ya Asia Ndogo . Mazoezi ya Paulo ya Awali ilikuwa kutangaza injili Hasa katika masunagogi ya Kiyahudi . Lakini baada ya mkutano Rangi upinzani Mkubwa wa Kutoka to Wayahudi , ALIANZA kuhubiri to watu wa mataifa mengine ya pia .

Paul mafanikio kupandwa idadi ya makanisa Juu ya safari HII , ikiwa nai PAMOJA Rangi wachache kabisa katika mkoa wa Galatia. Baada ya kusafiri to mashariki Mbali KAMA Derbe, Paulo Rangi Barnabas kuachwa ya uongozi wao . Wakarudi katika miji yote ya Galatia, hatimaye kufikia Bahari Rangi Meli to ajili ya bwawa la Nyumba . Safari ya kwanza ya Paulo kama mtume wa Kristo ulikuwa na muda mfupi na uncomplicated. Lakini safari yake ya pili alimchukua mengi zaidi kutoka nchi ya Palestina.

Safari Ya Pili

Safari ya Paulo ya pili ya kimishenari inaonekana katika Matendo sura ya 15 aya ya 36 kupitia sura ya 18 mstari wa 22 . Msafara huu ulianza wakati mitume na viongozi wa kanisa huko Yerusalemu aliliteua Paulo na Barnabas kupeana barua kwa makanisa katika Antiokia, Siria Kilikia na Galatia , akielezea kuwa Mataifa waongofu hakuwa na haja ya kutahiriwa au kuifuata Sheria ya Musa ili kupata wokovu .

Sasa, kabla ya safari kuanza, Paul alikuwa na kuanguka nje na Barnabas , hivyo ipasua njia na Paul wameungana na Sila. Hizi mbili alisafiri kwanza kwa njia ya Syria na kisha kupitia Kilikia mpaka kufikiwa Galatia. Ilikuwa ni katika Listra ya kwamba kanda hiyo Timothy wakajiunga na Paulo katika safari yake.

Kama Paulo anaendelea , alitaka kuhubiri injili kwa kaskazini katika Asia na Bithunia, lakini Roho Mtakatifu marufuku yake. Hivyo, Paulo alisafiri kwa mji wa mwambao wa Troa. Kuna sababu kwa kukataza Roho Mtakatifu kuwa wazi kwa njia ya maarufu wa Paulo " Macedonian Vision. " Katika maono hayo, mtu wakamwomba kuhubiri injili katika Makedonia, jimbo la kaskazini ya Ugiriki. Basi, Paulo na chama chake mara moja alijibu kwa ndoto kwa meli kwa ajili ya jimbo hilo. Paulo alipanda makanisa mengi katika Ugiriki, ikiwa ni pamoja na wale walio katika Filipi na Thesalonike katika kaskazini .

Hatimaye , alihamia kusini , kutembelea Athens na kupanda kanisa la Korintho . Kisha Paulo alienda huko Efeso , na baada ya kipindi cha muda huko, yeye alifanya njia yake nyuma ya Palestina.

tatu Safari

Safari ya Paulo ya pili ya kimishenari hivi karibuni na kufuatiwa na msafara wa tatu ambayo yeye alisafiri mbali ndani ya magharibi tena . Safari ya Paulo ya tatu ya kimisionari inaonekana katika Matendo sura ya 18 mstari wa 23 kupitia sura ya 21 mstari wa 17. Katika haya safari yake Paulo alikwenda kutoka Antiokia ya Siria kupitia Galatia na Frigia , na kisha imara huduma thriving katika Efeso. Baada ya hayo, yeye alitumia muda wa miezi kadhaa kusafiri katika Greece kutoka kaskazini na kusini na nyuma kaskazini tena . Alipotembelea makanisa aliyopanda katika safari yake ya awali ya kanda. Kisha Mtume inaongozwa nyuma kuelekea Yerusalemu na nchi na karibu na bahari.

Wakati Paulo aliporudi Yerusalemu baada ya safari yake ya tatu , Wayahudi uongo mtuhumiwa huyo wa fitna, na Warumi nguvuni. Baada ya kutumia muda wa miaka miwili jela, Paulo anasema haki yake kama raia wa Kirumi kuwa na kesi yake walipopata habari mbele ya Kaisari . Hii kukata rufaa kwa Kaisari kuongozwa na safari ya nne , ambayo akamchukua Roma.

Safari ya Nne

Rekodi ya safari hii inaonekana katika Matendo sura ya 27 na 28. Paulo alisafiri zaidi ya safari hii kwa meli. Kati ya Krete na Isle of Malta, dhoruba kali kabisa chombo ambayo uliofanyika Paul na idadi ya wafungwa wengine. Wafanyakazi, walinzi, Paulo na wenzake walikuwa shipwrecked juu ya kisiwa cha Malta kwa muda wa miezi mitatu kabla ya walikuwa na uwezo wa kupata kifungu Roma. Paulo alikaa chini ya nyumba kukamatwa katika Roma kutoka AD 60-62 . Alikuwa na uwezo wa waziri uhuru kwa wakati huu.

Historia inatueleza kwamba Paulo alikuwa huru na Nero, na kwamba yeye kisha alisafiri kuelekea Hispania akihubiri Injili. Baadhi ya ushahidi kutoka kwenye nyaraka kwa Timotheo na Tito pia unaonyesha kwamba yeye alisafiri upande wa mashariki, kuanzisha na kuimarisha makanisa huko pia. Lakini pengine duniani AD 65 au muda mfupi baada ya Nero alikuwa Paul alikamatwa kwa mara nyingine tena na hatimaye yeye kunyongwa mtume.

Mtazamo wa haraka katika mkoa wa kati ya Yerusalemu na Rome inaonyesha kwamba Paulo alitembelea maeneo mbalimbali , kufanya mawasiliano na maelfu ya watu katika miji zaidi ya ishirini na tano. Sisi kujifunza kutokana na ukweli kwamba yeye alivumilia kama safari ya kina ni nini? Je, wao kutuambia juu ya moyo wa theolojia Paulo?

Bila kusema, kuna mambo mengi tunaweza kujifunza kuhusu theolojia ya Paulo kutoka katika safari zake za kimishenari. Lakini moja ya mambo muhimu sisi kujifunza ni kuwa theolojia Paulo akamkatalia kuwa armchair kidini . Ili kuwa na uhakika , Paulo vizuri elimu na alikuwa na akili sana . Lakini theolojia yake kumpeleka maisha ya sadaka na huduma. Hivyo, kama sisi kuangalia ndani ya moyo wa theolojia Paulo, ni lazima si kuishi kwa ajili ya seti ya mawazo au imani talaka kutokana na aliye hai vitendo. Ni lazima kuangalia kwa kitu radical na maisha kubadilisha . Wakati sisi vizuri kuelewa theologia Paulo , itakuwa kuhamasisha na kuongoza sisi , kama akamwongoa , katika maisha ya huduma makubwa ya Kristo, kanisa , na dunia.

Sisi ni sasa katika nafasi ya kurejea kwa kipengele tatu ya huduma yake maandiko yake ya kitume, au nyaraka za Agano Jipya .

Maandiko

Kwa sababu Paulo aliishi katika mitaro ya huduma mara kwa mara kwa vitendo, yeye alikuwa na mazoea na masuala fulani kwamba wasiwasi makanisa aliyotembelea. Sasa unaweza kufikiria kwamba matatizo katika Galatia walikuwa tofauti na masuala ya Efeso. Na matatizo katika Efeso walikuwa tofauti na changamoto katika Korintho. Kila mahali alikwenda ilikuwa tofauti. Kama matokeo, wakati Paulo aliandika nyaraka zake yeye alikuwa na wasiwasi kushughulikia mahitaji maalum ya hali hizo .

Katika Agano Jipya tuna barua kumi na tatu ambayo Paulo aliandika kwa nyakati tofauti katika huduma yake. Sasa kwa sababu barua za Paulo walikuwa hivyo mara kwa mara, yaani, imeandikwa na matatizo fulani, hakuna barua yake inaweka theolojia yake yote kwa utaratibu au kwa utaratibu . Badala yake, nyaraka zake vyenye maombi ya kichungaji ya theolojia yake . Ni dhahiri katika kesi nyingi kwamba Paulo aliandika barua yake ya kushughulikia masuala maalum katika kanisa , na sisi kuchunguza ukweli huu kwa undani katika masomo siku zijazo.

Lakini kwa kuonyesha jinsi gani hii ni kweli , hebu fikiria kwa muda juu ya kitabu cha Warumi . Wakristo wengi wana makosa kutibiwa kitabu cha Warumi kama utaratibu, abstract muhtasari wa theolojia ya Paulo. Na hivyo alihitimisha kuwa mandhari juu ya uso wa kitabu kuunda moyo wa mfumo wa Paulo kitheolojia. Lakini uchunguzi wa karibu wa Warumi inaonyesha kwamba Paulo aliandika hata kitabu huu kushughulikia matatizo fulani. Moja ya sababu kuu Paulo aliandika kwao ilikuwa kwa utulivu uhusiano kati ya waumini Wayahudi na wa Mataifa katika Roma.

Maelezo ya jumla ya muundo wa Warumi hufanya mwelekeo huu wafugaji wazi sana . Katika sura tatu, Paulo ililenga kuthibitisha kwamba Wayahudi na watu wa mataifa mengine wenye dhambi, na kwamba wala ina haki ya kudai ubora juu ya nyingine. Katika sura ya 4 hadi ya 8 alisisitiza jinsi Mungu ametoa kwa njia hiyo katika wokovu kwa Wayahudi na watu wa mataifa mengine . Wayahudi na watu wa mataifa mengine ni juu ya usawa mbele ya Mungu. Katika sura ya 9 hadi 11 Paulo ililenga majukumu ya ziada ya Wayahudi na watu wa mataifa mengine katika mpango wa Mungu kwa historia ya binadamu. Kisha, baada ya akisisitiza mandhari haya mafundisho, katika sura ya 12 kwa njia ya 16 yeye kukabiliana masuala kadhaa wa vitendo maisha ya Kikristo kwamba walikuwa karibu kuhusiana na migogoro kati ya Wayahudi na watu wa mataifa mengine .

Kwa mfano, katika sura ya 12 alisisitiza kuwa licha ya tofauti zao, Wakristo wanapaswa kufanya kazi kama mwili umoja. Katika sura ya 13 yeye kukuzwa utulivu na kuwataka Wakristo kuwasilisha hata watu wa mataifa mengine serikali ya kiraia. Na katika sura 14 kwa njia ya 16 , kabla ya kufunga waraka huu, Paulo umakini juu ya haja ya maelewano kati ya Wayahudi na watu wa mataifa mengine kwa heshima na Wayahudi na wa Mataifa wa forodha.

Hii mchoro mafupi ya barua ya Paulo kwa Rome inaonyesha kuwa Paulo hakuwa na nia ya Warumi kuwa taarifa abstract ya imani yake. Badala yake, kitabu hiki kimsingi akajibu suala wafugaji wa uhusiano kati ya Wayahudi na watu wa mataifa mengine katika Kanisa la Kikristo. Warumi ilikuwa matumizi ya theolojia ya Paulo kwa baadhi ya mahitaji maalum sana.

Sisi ni haki ya kuamini kwamba Paulo alikuwa vizuri sumu , mantiki seti ya imani ya kiteolojia , au nini sisi tupate kuwaita theolojia utaratibu. Lakini mfumo Paulo wa theolojia alibakia unwritten , hata kama ni undergirded nyaraka zake . Mbali kama sisi

kujua , mfumo wa Paulo wa theolojia kamwe kufikiwa aina lilitimia kuandikwa. Hata hivyo, tunaweza upya kwa kiwango kikubwa , kutokana na barua hakuwa kuandika.

Upya mfumo wa Paulo kiteolojia , tunapaswa kuangalia hasa katika mada alitaja zaidi. Hii ni kwa sababu alitumia zaidi ya muda wake kuandika juu ya mambo ambayo yalikuwa ya riba hasa kwa kanisa katika siku zake. Badala yake, sisi na kuuliza : Nini kanuni mkono mambo maalum Paulo aliandika ? Nini madhubuti mifumo ya imani bora kueleza mafundisho yake maalum? Nini mafundisho kuungana mambo mbalimbali aliandika kwa makanisa tofauti ? Kwa kujibu maswali kama haya, sisi kuwa na uwezo wa kujenga upya theolojia ya Paulo. Na sisi kuelewa wazi zaidi jinsi barua za Paulo yalikuwa na lengo kuongoza kwanza kanisa karne na jinsi lazima kiongozi wetu leo . Sasa kwa kuwa tuna mitazamo ya baadhi ya msingi juu ya background ya Paulo na huduma , tuko tayari kuangalia moja kwa moja katika utabiri wa Paulo kiteolojia.

II. MITAZAMO YA KATI

Katika hatua hii sisi haja ya kuuliza baadhi ya maswali muhimu: mara muundo wa theolojia Paulo nini? Ni aina gani ya imani undergirded kile akifundisha katika nyaraka zake ? Majibu ya maswali haya ni muhimu kwa ufahamu sahihi wa Paulo.

Sasa, Paulo imekuwa na ushawishi mkubwa katika mila wengi sana Wakristo kuwa ni vigumu hata kutaja kila njia theolojia yake imekuwa kueleweka . Tutaweza kuishia katika pande mbili za msingi wakalimani wamekwenda : mtazamo wa Mageuzi juu ya theologia Paulo, na nini sisi kuwaita mtazamo Kieskatolojia , ambayo imekuwa na ushawishi mkubwa katika miaka ya hivi karibuni . Hebu tuangalie kwanza katika mtazamo Mageuzi juu ya Paulo.

Matengenezo

Jinsi gani malifoma wa kiprotestani kuelewa muundo wa theolojia Paulo? Katika karne kabla ya mageuzi, Kanisa Katoliki kufundisha kwamba wokovu inayotakiwa neema ya Mungu na sifa ya binadamu. Kwa mujibu wa mafundisho hayo, haki ni mchakato wa muda mrefu ambayo Mungu infuses neema na kuingia katika muumini, na neema hii inaruhusu muumini kuwa na haki zaidi kwa kufanya matendo mema. Watu ni kikamilifu haki na kuokolewa wakati wamefanya matendo mema ya kutosha kuhesabiwa kweli haki na hali ya sheria ya Mungu.

Lakini kama malifoma wa kiprotestani kuongoza kama Martin Luther , Ulrich Zwingli na John Calvin kusoma barua ya Paulo, alihitimisha kuwa mshika-sheria Katoliki tafsiri ya Paulo ilikuwa na makosa. Walifuata mafundisho ya Augustine kwamba kuhesabiwa haki ni tafsiriwa wote kwa mara moja , na kabisa mbali na matendo ya binadamu, si infused juu ya kipindi cha muda mrefu na kuchanganywa na juhudi za kibinadamu . Utakaso , mchakato mrefu wa maisha ya kikristo, ifuatavyo haki na inaendelea kwa maisha yote ya waumini . Lakini haki ni mara moja -kwa- muda wote tamko kisheria Mungu kwamba muumini imekuwa huru ya hatia ya dhambi, na sifa kwa haki ya Kristo .

Imani hii alikuja kujulikana kama sola fide - kwa imani peke yake - kwa sababu kueleweka sisi kukubaliwa kuwa waadilifu tu kwa njia ya imani katika Kristo, na si kwa njia ya imani pamoja na matendo yetu mema. Bila shaka, Reformers walikuwa na haki ya kupata mafundisho katika maandiko ya Paulo . Katika kanisa la kwanza , baadhi ya vyama vya waumini wa Kiyahudi , unaojulikana kama Wayahudi , alisema kuwa

matokeo ya ukombozi kutoka katika kuchanganya wa neema ya Mungu na kazi ya binadamu. Lakini Paulo kinyume kufuata sheria hii katika kanisa la kwanza, na alisisitiza kwamba kuhesabiwa haki ni tukio kipekee kwamba ilitokea mbali na matendo ya sheria. Uwiano kati ya ubishi wa matengenezo ya Kanisa na ubishi Paul wanakabiliwa ni wazi kutosha. Kufuata sheria ya Kanisa Katoliki takribani waliwasiliana kwenye sheria ya Wayahudi . Na sola fide wa matengenezo ya Kanisa sambamba na mafundisho ya Paulo.

Matokeo yake, na na Waprotestanti kubwa uliofanyika kwamba Paulo maendeleo theolojia yake kimsingi zinazohusiana na mada za jinsi wokovu ni kutumika kwa waamini binafsi . Katika suala jadi kiteolojia , teolojia ya Paulo ilikuwa walidhani kuwa uliundwa Liber salutis , au amri ya wokovu , ambayo ni utaratibu ambao wokovu katika Kristo inatumika kwa mimi na wewe. Katika mapokeo ya mageuzi, Waprotestanti wengi wanaamini kwamba Liber salutis , na hasa kuhesabiwa haki kwa imani peke yake, ni Dhana kuu ya zaidi katika teolojia ya Paulo. Wao wanaamini ni moyo wa theolojia yake .

Bila shaka, katika karne Waprotestanti wamebaini kwamba Paulo aliamini mambo mengine mengi kuliko kuhesabiwa haki kwa imani peke yake. Yeye alikuwa na wasiwasi sana na historia ya muda mrefu wa ukombozi wa Mungu kwamba kilele katika kifo na ufufuo wa Kristo. Katika suala la kiteolojia, sisi wito huu nyanja ya mafundisho Historia yake salutis , au historia ya wokovu. Lakini kwa sehemu kubwa , mpaka miaka ya hivi karibuni ufahamu wa jadi wa theolojia ya Paulo ni kwamba historia ya wokovu ilikuwa chini ya muhimu zaidi ya utaratibu wa wokovu. Hata sasa, Waprotestanti wengi hawaoni historia ya wokovu kama kituo cha theolojia ya Paulo.

Kieskatolojia

Kama kubwa kama mapema maoni ya Kiprotestanti imekuwa katika tafsiri ya Paulo, hana wamekwenda bila kupingwa. Suala jingine nyongeza ya maoni umefika mbele yako katika miaka ya hivi karibuni , ambayo sisi kuwaita mtazamo Kieskatolojia juu ya theolojia ya Paulo. Mtazamo huu ina upya wazo kwamba utaratibu wa wokovu zaidi kati ya theolojia Paul kuliko historia ya wokovu.

Sasa ni kweli kwamba utabiri wa wengine wengi juu ya theologia Paulo pia wamekuwa alipendekeza katika miongo ya karibuni. Baadhi ya wanateolojia maarufu wamesema kuwa theolojia Paulo ililenga hasa juu ya kuunganisha historia yake Wayahudi na falsafa ya Kigiriki. Wengine wameona Paul kama kimsingi kupitisha mantiki ya maisha ya kimaadili juu ya tamaa za mwili. Bado wengine wamesema kuwa theolojia Paulo alikuwa undani kusukumwa na dini Hellenistic siri au apocalypticism Wayahudi. Baadhi ya maoni haya kutoa baadhi ya ufahamu katika theolojia Paulo, lakini hakuna hata mmoja wao umeonyesha kuwa kama msaada kama mtazamo Kieskatolojia juu ya theolojia yake .

Kuchunguza mtazamo Kieskatolojia juu ya theologia Paulo sisi kuzingatia masomo matatu: kwanza ya maneno ya eskatolojia , la pili, muundo wa eskatolojia Paulo , na tatu, matokeo ya eskatolojia Paulo. Hebu tuangalie kwanza katika neno " eskatolojia. "

Taminologia

Neno " eskatolojia " linatokana na neno la Kigiriki *eschatos* (e ; scatoj), ambayo ina maana ya " mwisho " au Hivyo, eskatolojia ni mafundisho au mafundisho ya mambo

ya mwisho , au mwisho wa wakati "mwisho." . Agano la Kale mara nyingi anatumia maneno kama "siku za mwisho " au " nyakati za mwisho " kwa kutaja kilele kubwa ya historia ya wokovu ambayo ilikuwa kuchukua nafasi wakati Masihi hatimaye alikuja duniani . Na juu ya idadi ya matukio , pointi Agano jipya kutimiza haya Agano la Kale "siku za mwisho " au " nyakati za mwisho " katika Yesu Mesia. Ni kutokana na matumizi haya ya neno la Kigiriki eschatos kwamba tunapata muda wetu kiteolojia " eskatolojia , " mafundisho ya "siku za mwisho " au " nyakati za mwisho. "

Sasa katika jadi theolojia utaratibu , neno " eskatolojia " ina kimsingi inajulikana mafundisho ya Biblia kuhusu ujio wa pili wa Kristo. Lakini wakati sisi majadiliano juu ya " Kieskatolojia " mbinu za Paulo, sisi lazima kupanua mrefu na rejea kwa zaidi ya ujio wa pili wa Kristo. Kama tutaona , Paul kuelewa kila kitu juu ya Kristo, kutoka yake ya kwanza kwa kuja mara ya pili katika suala la eskatolojia , au nyakati za mwisho.

Muundo

Kuona ni jinsi gani sisi ni kupanua neno " eskatolojia " ni pamoja na zaidi ya kuja mara ya pili Kristo, sisi na kugeuka mawazo yetu na muundo wa eskatolojia Paulo. Jinsi Paulo mimba hakuwa wa siku za mwisho au mwisho wa wakati? Utafutaji wetu wa mada hii kugawanya katika sehemu tatu: asili, maendeleo, na mandhari ya eskatolojia Paulo. Hebu tuangalie kwanza katika asili ya eskatolojia Paulo.

Katika siku za Paulo , wanateolojia Wayahudi kawaida walidhani kwamba Agano la Kale kugawanywa historia ya ulimwengu katika umri mawili makubwa. Ya kwanza ya haya alikuwa na umri wa dhambi uliopo na shida , ambayo wao wanaiita " umri huu , " au kwa Kiebrania, Olam Hazeh . " Kipindi hiki " ilifikia hatua ya chini katika Israeli mateso laana ya Mungu ya uhamisho kutoka nchi ya ahadi. Si ya kushangaza, wanateolojia Wayahudi alizungumzia " umri huu " katika suala mbaya sana.

Lakini wanazuoni pia aliamini kuwa kutakuwa na umri ya baadaye ya baraka kwa kufuata umri huu wa shida . Wakamwita umri huu baadaye " miaka ijayo , " au kwa Kiebrania, Olam Haba . Katika miaka ijayo , Mungu hatimaye kutimiza ahadi yake yote ya baraka kwa Israeli.

Vikundi zaidi ya Wayahudi katika wakati Paulo aliamini kwamba muonekano wa Masihi kusimama kama muhimu hatua ya kugeuka umri kati ya miaka haya. Wakati Masihi alikuja, yeye ilikuwa kuleta siku ya Bwana, siku wakati Mungu hatimaye kubariki watu wake na kuwaangamiza maadui zake . Hii ilikuwa ni siku ambayo kukaribisha katika ulimwengu ujao .

Tunaposoma nyaraka za Paulo , inakuwa wazi kwamba yeye pia uliofanyika msingi huo mbili umri mtazamo huu wa historia. Kwa kweli, yeye moja kwa moja inajulikana umri ambao alikuwa akiishi kama " umri huu " juu ya angalau mara kumi na mbili. Kwa mfano, Paulo inajulikana Shetani kama " mungu wa dunia hii " katika 2 Wakorintho sura ya 4 mstari wa 4. Na hivyo akasema juu ya Mwanafalsafa wa kipagani kama " mwanafalsafa wa umri huu " katika 1 Wakorintho sura ya 1 mstari wa 20.

Vile vile, Paulo alitumia neno " miaka ijayo " kwa kutaja umri baadaye wakati hukumu ya mwisho na baraka kuja kwa wanadamu wote. Kwa mfano, katika 1 Timotheo sura ya 6 mstari wa 19 Paulo aliwatia moyo waamini kuwa waaminifu ili kuweka kwa wenyewe " msingi imara kwa wakati ujao . " Na katika Waefeso sura ya 2 mstari wa 7 alisema kwamba Mungu alimfufua Kristo kutoka kwa wafu ili kwamba " katika miaka ijayo apate kuonyesha ... utajiri wa neema yake . "

Pengine mfano bora wa kufikiri Paulo mbili umri inaonekana katika Waefeso sura ya 1 mstari wa 21 . Kuna yeye inajulikana wazi kwa umri wote wakati yeye aliandika kwamba Kristo alikuwa amekaa

mbali juu ya kila tawala na mamlaka, na nguvu na mamlaka, na kila kichwa linaloweza kutolewa , si tu katika ulimwengu wa sasa lakini pia katika ule ujao.
(Waefeso 1:21)

Kwa msingi muundo huu mbili umri katika akili , tunapaswa sasa kurejea kwa njia Paul maendeleo eskatolojia kipekee ya Kikristo. Itabidi kukumbuka kuwa katika jadi ya Wayahudi eskatolojia hatua ya kugeuka kati ya umri huu na miaka ijayo mara muonekano wa Masihi. Kwa karne Wayahudi waliamini kwamba wakati Masiya alikuja watu wa Mungu itakuwa mara kupokea baraka zake kamili, wakati adui zake atakutana uharibifu haraka. Kama mfuasi wa Yesu, hata hivyo, Paulo wanakabiliwa na changamoto kubwa na imani hii muda mrefu. Alijua kwamba Yesu alikuwa Masihi wa Israeli - lakini pia alijua kwamba Yesu alikuwa kuletwa dunia hadi mwisho climactic kama Israel walitarajia . Kama Yesu mwenyewe, na kama wengine wa Agano Jipya, Paulo akajibu tatizo hili kwa kubadilisha jadi Kiyahudi eskatolojia.

Kama Paulo alieleza ni , serikali ya mpito na dunia hii kwa miaka ijayo si mabadiliko ya rahisi kutoka umri mmoja hadi mwingine. Badala yake, kushiriki kipindi cha mwingiliano wakati umri wote ilitokea wakati huo huo. Kutokana na hatua yake ya maoni, umri kuja alikuwa kuapishwa kupitia kifo, ufufuo na kupaa kwa Kristo . Paulo pia alikuwa hakika kwamba wakati Kristo alirudi utukufu, na dunia hii mbovu ingekuwa mwisho na umri kuja bila kufika katika ukamilifu wake wote, na baraka za mwisho kwa watu wa Mungu na hukumu ya mwisho kwa maadui zake. Wakati huo huo, hata hivyo, umri wote , umri huu na miaka ijayo , zipo pamoja na kila mmoja.

Na asili na maendeleo ya muundo wa eskatolojia Paulo katika akili, itakuwa na manufaa kwa kuelezea baadhi mandhari katika nyaraka za Paulo kwamba lazima ieleweke katika suala la umri ukipishana ya historia. Imekuwa kawaida kuelezea mtazamo wa Paulo ya eskatolojia kama "tayari na bado " kwa sababu Paulo aliamini kuwa baadhi ya mambo ya nyakati za mwisho au siku za mwisho alikuwa tayari kuwa ukweli katika Kristo, wakati mambo mengine alikuwa bado barabara. Hebu kinafafanua nini maelezo njia hii.

Kwa upande mmoja, kulingana na Paulo, umri kuja ni tayari hapa katika idadi ya njia tofauti . Sisi kutaja njia tatu mada hii inaonekana katika maandiko ya Paulo . Katika nafasi ya kwanza , Paulo alifundisha kwamba hatua ya mwisho ya Ufalme wa Mungu yalianza wakati Yesu kupaa kwa kiti chake cha enzi mbinguni. Kwa mfano, Paulo aliandika katika Waefeso sura ya 1 mstari wa 20 kwa njia ya 21 kwamba wakati Baba alimfufua Kristo kutoka wafu , yeye

ameketi naye katika mkono wake wa kulia katika ulimwengu wa roho , mbali juu ya kila tawala na mamlaka, na nguvu na mamlaka, na kila kichwa linaloweza kutolewa , si tu katika ulimwengu wa sasa lakini pia katika ule ujao. (Waefeso 1:20-21)

Ingawa wakati huu wa sasa utawala wa Kristo ni barabara hasa katika ulimwengu wa

roho badala ya duniani, bado ni kweli kwamba Kristo tayari Mfalme juu ya kila tawala na mamlaka . Kwa maana hii, Ufalme wa Mungu katika ulimwengu ujao ni halisi kwa sasa .

Hatua ya pili ya umri kuja ambayo ni tayari sasa na sisi ni foretaste wa urithi wetu katika Roho Mtakatifu. Paulo alifundisha kuwa wakati Kristo alipanda kwa kiti chake cha enzi juu, akazimwaga Roho Mtakatifu juu ya kanisa kama foretaste ya urithi full sisi kupokea ile ya Kristo. Katika Warumi sura ya 8 mstari wa 23 , Paulo alieleza hii kwa kusema kwamba Waumini ni wale "walio na malimbuko ya Roho . " " Malimbuko " ni tafsiri ya neno la Kigiriki, aparche (avparch), ambayo ni yenyewe tafsiri ya Agano la Kale mrefu klassificering sehemu ya kwanza ya mavuno . Matunda ya kwanza imeelezwa kuwa mavuno zaidi alikuwa anakuja katika siku zijazo. Hivyo kwa Paulo, zawadi ya Roho Mtakatifu katika maisha ya kila muumini ni foretaste ya baraka kubwa za ulimwengu ujao .

Katika njia sawa , kwa mujibu wa Waefeso sura ya 1 mstari wa 14, Roho Mtakatifu mwenyewe ni

amana kuhakikisha urithi wetu mpaka hapo ukombozi wa wale ambao ni milki ya Mungu . (Waefeso 1:14)

Mrefu Kigiriki linalotafsiriwa " amana" ni arrabon (avrrabw , n). Pointi istilahi hii kwa Roho kama malipo Mungu chini au amana kwetu Mtakatifu, kuhakikisha kuwa sisi kupokea mengi zaidi kutoka kwa Mungu katika siku zijazo. Kwa mara nyingine tena , Roho Mtakatifu ni baraka za ulimwengu ujao ambayo Mungu tayari tuliyopewa.

Hatimaye, Paulo pia alisema na ukweli kwamba Kristo alikuwa kuapishwa kiumbe kipya kuhusishwa na umri ijayo. Kwa sababu ya kile ambacho Kristo amefanya , waumini sasa kufurahia, katika sehemu , re- mwanzo wa dunia. Katika Agano la Kale , Mungu alikuwa ameahidi watu wake kwamba katika siku za mwisho angeweza kabisa upya kujenga dunia , na kuifanya kama kamili kama ilivyokuwa kabla ya dhambi za mwanadamu katika bustani ya Edeni. Kusikiliza jinsi Bwana ilivyoelezwa umri kuja Isaya katika Isaya sura ya 65 mstari wa 17:

Tazama, mimi naumba mbingu mpya na dunia mpya. (Isaya 65:17)

Katika akili Paulo, ukweli kwamba Kristo alikuwa tayari kuokoa watu imeonekana kuwa re- viumbe wa dunia walikuwa wameanza. 2 Wakorintho sura ya 5 mstari wa 17 linaonyesha wazo hili vizuri :

Hivyo kama mtu ni katika Kristo, kuna kiumbe kipya : kila kitu kale yamepita , tazama, kila kitu imekuwa mpya! (2 Wakorintho 5:17 , NRSV)

Ingawa Paulo alifundisha kwamba mambo mengi ya umri kuja alikuwa tayari kuapishwa wakati Kristo wa kwanza walipofika, Paul pia aliamini kuwa baraka za siku za mwisho ilikuwa haijafika bado katika ukamilifu wao. Hivyo, yeye anaonekana mbele kwa kurudi kama wakati Kristo angeweza kutimiza hukumu ya mwisho na baraka Kristo. Mara nyingine tena, sisi kutaja njia tatu ambazo mtazamo Paul huja katika mtazamo.

Katika nafasi ya kwanza, kama tumeona , Paulo alifundisha kwamba ni Kristo, Mfalme sasa ni kutawala kutoka kiti chake cha enzi mbinguni. Lakini Paulo pia aliamini

kuwa wakati Kristo anarudi ataleta katika ukamilifu wa Ufalme wa Mungu. Kusikiliza kwa njia ya yeye kuiweka katika 1 Wakorintho sura ya 15 mistari ya 24 hadi 26 :

Kisha mwisho utakuja , wakati [Kristo] mikono juu ya Ufalme kwa Mungu Baba baada ya kuharibu kila mamlaka na nguvu. Maana Kristo sharti atawale mpaka Mungu atakapowashinda adui zake chini ya miguu yake. Adui wa mwisho atakayebatilishwa ni mauti . (1 Wakorintho 15:24-26)

Kifungu hiki hufanya wazi kwamba Paulo inaonekana zaidi ya utawala wa sasa wa Kristo uharibifu ya baadaye ya kila mamlaka na nguvu kwamba anasimama dhidi ya makusudi ya Mungu . Kristo kubaki kwenye kiti chake cha enzi mbinguni mpaka kila adui ni kuharibiwa, ikiwa ni pamoja na mauti yenyewe. Hivyo kwa mantiki moja , Paulo aliamini kuwa ufalme wa Kristo alikuwa tayari hapa , lakini kwa maana nyingine yeye aliamini kuwa ni bado hapa .

Katika nafasi ya pili , kama tumeona , Paulo aliamini kuwa Roho Mtakatifu ni malimbuko ya mavuno ya wokovu, na malipo ya chini ya urithi wetu. Lakini maneno " matunda ya kwanza " na "chini malipo" zinaonyesha kuwa mapokezi kamili ya urithi wetu ni katika siku zijazo. Kusikiliza jinsi Paulo kuiweka katika Warumi sura ya 8 mstari wa 23 :

Si hivyo tu, bali sisi wenyewe tulio na malimbuko ya Roho, tunaugua ndani kama tukisubiri kwa hamu kupitishwa yetu kama wana, ukombozi wa miili yetu.
(Warumi 8:23)

Hapa Paulo moja kwa moja kuhusiana ukweli wa sasa wa zawadi ya Roho Mtakatifu kwa siku zijazo. Kwa sababu umri kuja ni tayari hapa , tayari tuna Roho. Lakini sisi bado pia tunaugua katika nafsi kwa sababu hatujapata ukombozi wa miili yetu.

Kwa njia ile ile , katika Waefeso sura ya 1 mstari wa 14 Paulo aliandika kwamba Roho Mtakatifu ni

amana kuhakikisha urithi wetu mpaka hapo ukombozi wa wale ambao ni milki ya Mungu . (Waefeso 1:14)

Roho ni foretaste ajabu, lakini tu foretaste , ya ukombozi zaidi: urithi wetu full. Hatimaye, ingawa kiumbe kipya imekuwa ukweli wa kiroho katika maisha ya waumini, sisi pia wakisubiri upya kamili wa viumbe na utawala wetu wa milele juu ya dunia mpya. Kama Paulo aliandika katika Warumi sura ya 8 mstari wa 21 , wakati huo huo kwamba sisi kupokea miili yetu mpya,

viumbe vyenyewe navyo vitaokolewa kutoka utumwa wa uharibifu na kuletwa katika uhuru wa utukufu wa watoto wa Mungu. (Warumi 8:21)

Paul inaonekana mbele ya Kristo kurudi kama wakati kiumbe kipya atakuja katika utimilifu wake wote.

Sisi kuguswa juu ya chache tu ya njia Paul kubebwa mada muhimu katika suala la umri huu na wakati ujao. Lakini sisi sketched mfano msingi ambayo iliongoza yote ya

utabiri wa wake. Umri kuja ni halisi kwa sasa kwa baraka nyingi kwa Waumini. Lakini umri huu si mwisho kabisa, na umri kuja si kufikia ukamilifu wake , mpaka Kristo atakaporudi katika utukufu. Wakati huo huo, matatizo ya ulimwengu huu na maajabu ya ulimwengu ujao kuwepo upande kwa upande.

Baada ya kuona muundo wa eskatolojia Paulo , tunapaswa kurejea kwa maana baadhi ya muhimu ya maoni yake .

Maana

Kama tumeona , Paulo alionyesha theolojia yake kwa kiasi kikubwa katika mazingira ya huduma ya uchungaji. Hakuwa na kuzingatia abstract teolojia, lakini juu ya uzoefu halisi ya binadamu. Hata eskatolojia yake haikuwa kufikirika tu. Badala yake, Paulo aliamini kuwa matatizo mengi yanayowakabili kanisa yanatokana na mvutano wa maisha wakati wa mwingiliano wa ulimwengu huu na wakati ujao. Hivyo katika maandiko yake , Paulo alieleza kile Mungu alichokifanya kwa ajili ya waamini katika mara ya kwanza, na kufundisha Wakristo jinsi ya kuishi maisha yao kama wao walisubiri kwa kurudi kwa Kristo.

Ambacho kinafafanua mwelekeo huu wa vitendo wa eskatolojia Paulo, tutaangalia mada tatu : kwanza, umoja na Kristo , la pili, kusudi la Mungu , na tatu, tumaini la Kikristo . Hebu tuangalie kwanza katika mafundisho ya Paulo kuhusu umoja na Kristo.

Katika Warumi sura ya mstari wa 6 3 na 4, Paul zilionyesha kuwa muungano wetu na Kristo kweli hatua sisi katika ulimwengu huu katika ulimwengu ujao . Kuandika ya muungano na Kristo tena katika suala la ubatizo , Paulo alimwomba :

Je, hamjui kwamba sisi sote tuliobatizwa katika Kristo Yesu tulibatizwa katika mauti yake? Basi tulizikwa pamoja naye kwa njia ya ubatizo katika mauti ili kama vile Kristo alivyofufuliwa kutoka wafu kwa utukufu wa Baba , sisi pia tupate kuishi maisha mapya . (Warumi 6:3-4)

Kuweka tu , kuhama kutoka umri huu kwa miaka ijayo ulifanyika lengo katika kifo na ufufuo wa Kristo. Lakini kila wakati wanaume na wanawake kuja kwa Kristo katika imani ya kuokoa, wao ni alijiunga na kufufuka kwake. Matokeo yake, sisi kuishi tena chini ya utumwa wa dhambi na hukumu ya Mungu dhidi yake. Sisi ni kutokana na maisha mapya , kufufuka maisha, ili tupate kuishi katika uhuru wa huduma ya Kristo . Kama Paulo anaendelea kueleza katika Warumi 6 mistari ya 10 na 11 :

Kifo [Kristo] akafa, alikufa kwa dhambi mara moja kwa ajili ya wote , lakini anaishi maisha , anaishi kwa Mungu . Katika njia sawa, ninyi nanyi jihesabuni kuwa wafu kwa dhambi bali hai kwa Mungu katika Kristo Yesu. (Warumi 6:10-11)

Mafundisho ya Paulo kuhusu muungano wetu na Kristo kutumika eskatolojia kwa maisha ya vitendo ya waamini wote. Tu kama Yesu aliondoka umri huu na hukumu yake nyuma, sisi pia wamekuwa huru kutoka dhambi na hukumu. Na kama Yesu anaishi kwa sasa katika nguvu za ulimwengu ujao , sisi sasa wanaishi katika nguvu pia .

Mara baada ya sisi waliyopewa jinsi muungano wetu na Kristo kwa imani

ametupa maisha mapya , sisi uso swali gumu : Ni kwa nini Mungu iliyoundwa kipindi cha mwingiliano kati ya umri huu na miaka ijayo ? Ni kusudi la Mungu ni nini? Mwenyewe ya kimishenari ya Paulo kati ya watu wa mataifa mengine alionyesha imani yake kwamba mpango wa Mungu kwa mwingiliano wa umri ni pamoja na kuunganisha kuamini Wayahudi na watu wa mataifa mengine ndani ya watu wa Mungu.

Paulo pia waliamini kuwa Mungu iliyoundwa mwingiliano kati ya umri huu na miaka ijayo ili kanisa wanaweza kufikia hatua ya ukomavu wa kiroho. Wakati mwingine yeye imechezwa wazo hili katika suala la kujenga hekalu la Mungu, kama katika Waefeso sura ya 2 mistari 19 kupitia 22. Wakati mwingine , alizungumza katika suala la madeni mwili wa binadamu, kama katika Waefeso sura ya 4 aya 15 na 16. Paul kuelewa kwamba kiroho madeni ya kanisa mara moja ya madhumuni ya kati Mungu kwa ajili ya mwingiliano kati ya umri huu na wakati ujao.

Paulo alitambua wazi kwamba hali hii juu ya historia ilikuwa ya kawaida. Isingekuwa wazi katika siku za nyuma. Hiyo ni kwa nini yeye alizungumzia ni kama siri ambayo Mungu alikuwa wazi kwake na ambayo yeye alikuwa kueleza kwa wengine. Katika Warumi sura ya 11 mstari wa 25 , Paulo aliandika maneno haya:

Sitaki wewe kuwa wajinga wa siri hii, ndugu zangu, ili unaweza kuwa na majivuno : Israel ana uzofu wa ugumu katika sehemu mpaka idadi kamili ya watu wa mataifa mengine imefika (Warumi 11:25)

Katika kifungu hiki Paulo zilionyesha kuwa Mungu alikuwa akitumia wakati huu wa sasa wakati viongozi wa Wayahudi wengi wamekuwa ngumu kwa injili kuokoa " idadi kamili " au " ukamilifu " watu wa mataifa mengine . Kama alionyesha katika Waefeso sura ya 3 mstari wa 4 kwa njia ya 6 :

Katika kusoma hii, basi , utakuwa na uwezo wa kuelewa ufahamu wangu katika siri ya Kristo ambayo ilikuwa si alijitambulisha kwa wanadamu katika vizazi vingine kama sasa imekuwa wazi na Roho wa mitume wa Mungu na manabii. Siri hii ni kwamba watu wa mataifa mengine kwa njia ya Injili ni warithi pamoja na Israeli, wanachama pamoja ya mwili wa mtu , na washiriki pamoja katika ahadi katika Kristo Yesu. (Waefeso 3:4-6)

Mtazamo wa Paulo juu ya makusudi ya Mungu zinazotolewa Mwelekeo kwa waumini wote wanaoishi katika mwingiliano wa ulimwengu huu na wakati ujao. Wote katika ngazi ushirika na watu binafsi , Wakristo si lazima kuangalia katika kipindi hiki kama wakati kwa kimya kusubiri kwa ukamilifu wa ulimwengu ujao. Kinyume chake, Mungu amepanga kipindi hiki kwa ajili ya shughuli kubwa . Hii ni mara ya kwa kuokoa wengi kutoka kila taifa duniani, na kwa ajili ya kuleta kanisa kwa ukomavu wa kiroho. Kwa sababu hii, Paulo alitumia maisha yake mwenyewe kwa kueneza injili na kujenga kanisa , na aliwaita wengine kujiunga naye katika kazi hiyo.

Mafundisho ya Paulo kuhusu muungano wetu na Kristo wakati wa mwingiliano wa ulimwengu huu na miaka ijayo pia hutoa chanzo muhimu ya matumaini kwa Wakristo binafsi kama wao mapambano na matatizo ya maisha. Paulo alijua mateso mengi katika huduma yake mwenyewe kama mtume, na yeye alijua wazi kwamba Wakristo wote wanakabiliwa katika njia moja au nyingine . Lakini eskatolojia Paulo inayotolewa

matumaini kwa Wakristo katika njia mbili .

Kwa upande mmoja, eskatolojia Paulo anatupa matumaini ya baadaye kwa kusema kwamba sisi tayari wameanza kufurahia faida nyingi za ulimwengu ujao . Wakati sisi kuangalia katika maisha yetu na kuona baraka hizo za ulimwengu ujao kwamba sisi tayari wamiliki , ni inatupa matumaini kwamba tutakuwa wamiliki baraka hata zaidi na kamili katika siku zijazo. Kama Paulo aliandika katika 2 Wakorintho sura ya 4 mistari ya 16 kwa 18 :

Kwa hiyo sisi si kupoteza moyo . Ingawa kwa nje sisi ni kupoteza mbali, lakini kwa ndani tunafanywa wanya siku kwa siku ... Hivyo sisi kurekebisha macho yetu si juu ya kile kinachoonekana , lakini juu ya nini ni siri. (2 Wakorintho 4:16-18)

Kwa upande mwingine, baraka bado uongo mbele yetu ni hivyo ajabu kwamba wao kabisa kivuli majaribio yoyote sisi uzoefu katika maisha haya. Ilikuwa ni imani hii ambayo imesababisha Paul kuandika katika Warumi sura ya 8 aya ya 18 kwamba

mateso yetu sasa si kitu kulinganisha na utukufu utakaofunuliwa kwetu. (Warumi 8:18)

Taabu wetu wa sasa ni wa muda tu. Yesu hatimaye mwisho umri huu mbaya wa sasa na re- kujenga dunia kama zawadi tukufu kwa watoto wake.

Paul alikiri kwamba sisi ni nje kupoteza mbali kwa sababu ya matatizo ya maisha haya, lakini yeye pia alitangaza kwamba sisi ni kuwa ndani upya siku kwa siku kwa sababu ya baraka za ulimwengu ujao kuwa tayari wetu. Uhuru kutoka kwa dhambi na nguvu ya Roho kutuwezesha furaha katika hii ndani upya kila siku, ili sisi kurekebisha macho yetu juu ya matumaini yetu ya milele katika Kristo. Foretastes yetu ya umri kuja kutusaidia kuangalia mbele kwa karamu full kwamba watapata sisi katika Kristo akirudi.

V. HITIMISHO

Katika somo hili sisi wamechukua kuangalia kifupi katika Paul na theolojia yake . Tumeona jinsi background Paulo kwa undani taarifa mafundisho yake, na jinsi huduma yake ya kitume kuhusiana na imani yake ya Kikristo. Tumekuwa pia alipata baadhi ya ufahamu muhimu katika lengo kati ya theolojia Paulo kwa kuchunguza eskatolojia yake. Kwa mitazamo hiyo katika akili, sisi itakuwa bora vifaa kuangalia zaidi katika maisha ya Paulo na nyaraka katika masomo siku zijazo. Si tu tutakuwa na ufahamu wa mafundisho ya Paulo katika kanisa la kwanza siku yake , lakini sisi kuwa na uwezo wa kuona waziwazi zaidi mafundisho yake ina maana gani kwetu leo .